

Avizul Comitetului Economic și Social European privind aplicarea Strategiei Lisabona: situația actuală și perspective

(2008/C 120/20)

La 27 septembrie 2007, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz cu privire la

Aplicarea Strategiei Lisabona: situația actuală și perspective.

Biroul Comitetului Economic și Social European a însărcinat Grupul ad-hoc Lisabona cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă. Raportori: dl Van Iersel și dl Barabás.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl Van Iersel raportor general și pe dl Barabás coraportor în cadrul celei de a 440-a sesiuni plenare din 12 și 13 decembrie 2007 (ședința din 13 decembrie 2007) și a adoptat prezentul aviz cu 122 voturi pentru, 1 vot împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE consideră oportun ca societatea civilă organizată din statele membre, în special Consiliile Economice și Sociale naționale (CES), acolo unde acestea există ⁽¹⁾, să fie implicate în aplicarea Agendei Lisabona, ca parteneri activi. În acest scop, CESE propune următoarele:

1.1.1 Pe lângă guverne, mediile sociale trebuie să încurajeze abordările creative și să ia în mod efectiv măsuri practice și concrete în vederea schimbării. Sunt necesare parteneriate suplimentare și noi alianțe pentru a transforma procesul Lisabona într-un succes și a susține aplicarea acestuia ⁽²⁾. În acest scop, prezentul aviz are în principal în vedere contribuția Consiliilor Economice și Sociale naționale și a organizațiilor societății civile.

1.1.2 Urmând bunele practici din mai multe state membre, informarea, consultarea și transparența sunt necesare pretutindeni pentru proiectarea și punerea în aplicare a programelor naționale de reformă (PNR) și punerea în aplicare a recomandărilor specifice pentru fiecare țară.

1.1.3 În același timp, este important ca societatea civilă organizată să fie implicată, într-o fază timpurie, în elaborarea noilor perspective pentru următorul ciclu, după 2010, care ar trebui să se bazeze pe creștere economică, creare de locuri de muncă, coeziune socială și dezvoltare durabilă.

1.1.4 CESE subliniază că aplicarea efectivă va aduce mai aproape atingerea dezideratelor de vizibilitate și coerență pe termen lung ale Agendei Lisabona.

1.1.5 Schimburile de opinii și practici între CESE și CES naționale privind Programele naționale de reformă și Agenda

⁽¹⁾ Cadrul instituțional este foarte divers în UE în această privință: CES sunt prezente într-un număr semnificativ de state membre; în majoritatea statelor „noi” există așa-numite comisii tripartite (formate din partenerii sociali plus guvern); într-un număr redus de state nu există CES. CESE încearcă să obțină cât mai multe contribuții de la organisme reprezentative, care vor fi anexate acestui aviz în cadrul unui raport comun către Consiliul European.

⁽²⁾ A se vedea Rezoluția CESE privind punerea în aplicare a Strategiei Lisabona reînnoite, JO C 97, 27.4.2007.

Lisabona ar putea fi foarte utile. CESE este în măsură să susțină acest proces.

1.1.6 Va fi necesară includerea tuturor CES naționale în runda anuală de consultări a Comisiei. Reprezentați ai Comisiei ar putea fi invitați de către Consiliile Economice și Sociale naționale și organizațiile societății civile pentru a discuta ideile și abordările dezirabile în context național.

1.1.7 Cu privire la lucrările din cadrul Consiliului, CESE este interesat să participe la Grupul de lucru privind metodologia Lisabona, sub auspiciile Comitetului de politică economică al Consiliului.

1.1.8 CESE propune obținerea unui mandat din partea Consiliului European pentru publicarea unui raport anual care să conțină informațiile disponibile privind implicarea societății civile organizate și a CES naționale, acolo unde acestea există, în evoluția Strategiei Lisabona, incluzând sugestii concrete și îmbunătățiri dorite ⁽³⁾.

1.1.9 Abordarea CESE corespunde cu acțiunile întreprinse de către Parlamentul European și Comitetul Regiunilor în legătură cu parlamentele naționale și regiunile. CESE este în favoarea întăririi colaborării.

2. Introducere

2.1 Din 2005, procesul de aplicare a Strategiei Lisabona a înregistrat progrese, în ceea ce privește atât conținutul, cât și aplicarea instituțională. Statele membre susțin, aproape în unanimitate, că sunt necesare adaptări structurale privind concurența (societate bazată pe cunoaștere), dezvoltarea durabilă și ocuparea forței de muncă

⁽³⁾ CESE observă că nu intenționează să intervină în nici un fel în statele membre, în special în Spania, în procedurile existente de consultare, în competențele și legitimitatea partenerilor sociali.

2.2 La nivel instituțional, metodologia Strategiei Lisabona reînnoie a suferit modificări benefice. Acestea cuprind:

- un calendar limpede pentru orientările integrate;
- programe naționale de reformă (PNR) detaliate;
- clarificarea rolului Comisiei;
- monitorizarea proceselor naționale de către Comisie;
- recomandările specifice fiecărei țări;
- presiunea exercitată de celelalte state membre.

2.3 Probele concrete arată că îmbinarea dintre o agendă europeană bine definită și acceptată de comun acord și recur-gerea la vechea și apreciată metodă deschisă de coordonare, care respectă principiul subsidiarității începe să funcționeze. Între statele membre se manifestă o deschidere crescândă față de înțelegerea reciprocă și schimburile de opinii critice privind adaptările necesare. Ca urmare a noii metodologii, un număr crescând de state membre sunt dispuse să privească în afara propriilor granițe pentru a studia bunele practici.

2.4 Cu toate acestea, se observă un decalaj între retorică și realitate. Problema reală este punerea în aplicare, adesea incompletă sau inexactă. În multe cazuri lipsesc țelurile concrete, obiectivele măsurabile și calendarele.

2.5 În plus, există diferențe substanțiale între statele membre. Nu toate statele membre acceptă cu ușurință comentarii critice din partea altor state sau din partea Comisiei. Există în prezent un oarecare grad de analiză reciprocă a PNR de către statele membre, în contextul supravegherii multilaterale.

2.6 În majoritatea guvernelor a fost desemnat un responsabil cu Strategia Lisabona, având funcție de coordonator. Această prevedere ar trebui să se dovedească benefică eficientizării colaborării dintre Comisie și guverne și transparenței acesteia. Cu toate acestea, în majoritatea cazurilor, acest ministru/secretar de stat nu a reușit încă să-și definească rolul în interiorul guvernului, precum și în raport cu parlamentul și societatea.

2.7 Se spune că Strategia Lisabona este secretul cel mai bine păzit al Europei, având în vedere că sintagma ca atare este rar folosită. Cu toate acestea, de la reînnoirea acesteia în 2005 au loc treptat în statele membre tot mai multe reforme bazate pe aceste acorduri, nu în ultimul rând ca urmare a modificărilor metodologice.

2.8 Procesul se desfășoară normal în prezent, însă următorii doi ani vor fi de importanță crucială în ceea ce privește continuarea și aprofundarea acestuia. Cel mai important este ca procesul să aibă o structură clară și acceptată, să fie recunoscut ca strategie paneuropeană inclusiv de către factorii non-guvernamentali și să conducă spre adaptări și spre o convergență a politicilor guvernamentale.

3. Răspunderea comună a CESE, a Consiliilor Economice și Sociale naționale și a societății civile organizate în cadrul procesului Lisabona

3.1 Prin Agenda Lisabona se urmărește ca societatea europeană să devină capabilă să facă față provocărilor secolului XXI și să i se garanteze acesteia poziția și rolul în raport cu numărul în creștere de actori pe plan mondial. Aceasta are în vedere, de asemenea, spiritul și atitudinea societății europene.

3.2 Acest proces nu se poate deci limita la factorii de decizie politică, legislatori și grupuri la nivel înalt. El trebuie să se dovedească **un proces pentru toți și cu participarea și răspunderea tuturor**, din două motive:

- este de dorit să se obțină contribuții din partea multor cercuri ale societății, pentru a defini cele mai bune abordări;

- procesul de punere în aplicare în statele membre depinde în mare parte de colaborarea dintre toate părțile interesate. Elementul-cheie este asumarea comună a răspunderii privind acest proces.

3.3 Acordarea unei părți de răspundere partenerilor sociali și altor organizații ale societății civile va consolida procesul, combinând abordarea de sus în jos cu cea de jos în sus. Acestea vor induce și o indispensabilă susținere publică de bună calitate.

3.4 Până în prezent, în multe state membre CES naționale și societatea civilă nu au avut acces sau au avut un acces limitat la procesul Lisabona. Va fi nevoie de pași suplimentari pentru a stimula răspunderea comună a acestora. În statele membre în care CES naționale nu există va fi necesară dezvoltarea altor moduri instituționalizate de implicare.

3.5 Partenerii sociali și alte organizații ale societății civile trebuie să participe la toate fazele procesului Lisabona în cursul anului calendaristic. Acestea sunt: evaluarea (ciclului în curs), pregătirea, aplicarea și activitățile de monitorizare a Programelor naționale de reformă și a recomandărilor specifice fiecărei țări pe termen mai lung.

3.6 CESE consideră oportun ca CES naționale să se angajeze față de Agenda Lisabona în patru moduri:

- prin informare și consultare satisfăcătoare;
- prin examinarea critică a aplicării la nivel național;
- prin formularea de propuneri concrete;
- prin conferirea unei vizibilități crescute Agendei Lisabona, ceea ce presupune o profilare mai intensă în dezbaterile națională.

3.7 În țările unde lipsesc Consiliile Economice și Sociale naționale sau Comisiile tripartite vor trebui găsite alte modalități de a implica partenerii sociali în procesul consultativ. Același lucru este valabil și pentru societatea civilă organizată ⁽⁴⁾.

⁽⁴⁾ Un exemplu ar putea fi Suedia, unde guvernul se consultă de mai multe ori pe an cu partenerii sociali (în pregătirea Programului național de reformă), precum și cu societatea civilă organizată, în ședințe separate.

3.8 Trebuie subliniată necesitatea utilizării aceleiași metode la nivel regional și local, niveluri adesea decisive pentru aplicarea propriu-zisă. De asemenea, trebuie încurajate parteneriate la nivel local cu partenerii sociali și cu organizațiile relevante ale societății civile, în vederea realizării coeziunii teritoriale și sociale.

3.9 În afară de aceasta, pentru a transpune în realitate planurile de acțiune ale Strategiei Lisabona la nivel regional și local, acestea trebuie susținute de o bună gestionare și aplicare a fondurilor structurale.

3.10 În ceea ce privește Comitetul însuși, acesta are patru roluri:

- trebuie să prezinte opinia societății civile organizate;
- poate să acționeze drept canal pentru informațiile care exprimă opiniile Consiliilor Economice și Sociale naționale și ale altor organizații ale societății civile, astfel încât să prezinte valoare adăugată pentru dezbateră din cadrul Comisiei și Consiliului;
- CESE poate servi ca forum pentru schimbul de opinii și de bune practici, în coordonare cu CES naționale și poate funcționa ca forum de dezbateră între acestea din urmă și Comisie ⁽⁵⁾;
- CESE poate fi de folos în difuzarea obiectivelor și rezultatelor procesului Lisabona.

4. Activități cu privire la temele prioritare decise în cadrul Consiliului de primăvară 2006

4.1 În sesiunea plenară din 2007, CESE a adoptat, așa cum se solicitase, patru avize din proprie inițiativă:

- „Ocuparea forței de muncă pentru categoriile prioritare” ⁽⁶⁾
- „Investițiile în cunoaștere și inovație” ⁽⁷⁾
- „Potențialul economic, în special cel al IMM-urilor” ⁽⁸⁾
- „Definirea unei politici energetice pentru Europa” ⁽⁹⁾

CES naționale au participat la pregătirea acestor avize din proprie inițiativă, contribuțiile acestora fiind anexate fiecărui aviz. Ulterior, CESE a adoptat un aviz privind o mai bună integrare a strategiei privind schimbările climatice în Strategia Lisabona.

4.2 Aceste avize din proprie inițiativă, oferind de asemenea contribuții tematice din partea CES naționale privind chestiuni esențiale identificate de către Consiliu, au servit drept bază concretă pentru raportul Comisiei și vor fi utilizate în vederea lansării unei dezbateri mai largi ca preambul la summitul de la Lisabona, din martie 2008.

⁽⁵⁾ În acest sens, este demn de menționat că Parlamentul European a instituit recent, la rândul său, o structură de coordonare împreună cu parlamentele naționale.

⁽⁶⁾ „Ocuparea forței de muncă pentru categoriile prioritare (Strategia Lisabona)”, JO C 256, 27.10.2007, p. 93.
(http://www.eesc.europa.eu/lisbon_strategy/eesc_documents/index_en.asp).

⁽⁷⁾ „Investițiile în cunoaștere și inovație (Strategia Lisabona)”, JO C 256, 27.10.2007, p. 17.
(http://www.eesc.europa.eu/lisbon_strategy/eesc_documents/index_en.asp).

⁽⁸⁾ „Potențialul economic, în special cel al IMM-urilor (Strategia Lisabona)”, JO C 256, 27.10.2007, p. 8.
(http://www.eesc.europa.eu/lisbon_strategy/eesc_documents/index_en.asp).

⁽⁹⁾ „Definirea unei politici energetice pentru Europa (Strategia Lisabona)” OJ C 256, 27.10.2007, p. 31
(http://www.eesc.europa.eu/lisbon_strategy/eesc_documents/index_en.asp).

4.3 Prezentul aviz din proprie inițiativă reprezintă, în primul rând, o contribuție la dezbateră din cadrul Consiliului. Scopul acestuia este mai cu seamă să precizeze rolul partenerilor sociali și al altor organizații ale societății civile în cadrul procesului.

4.4 În procesul de pregătire a avizului, CESE a beneficiat, de asemenea, de contribuția Grupului său de legătură cu organizațiile și rețelele societății civile europene. Această contribuție a fost anexată la prezentul aviz.

5. Rolul partenerilor sociali și al societății civile organizate

5.1 Este extrem de important ca obiectivele Agendei Lisabona să fie discutate în mod public în societate, ca o agendă europeană dezirabilă care se adaptează la condițiile, procedurile și cerințele legale naționale.

5.2 Documentele Comisiei ar trebui să abordeze chestiunile de așa manieră încât să suscite o dezbateră mai largă în societate. Căutarea de parteneriate noi și fructuoase necesită, pe de o parte, orientare și identificare, iar pe de altă parte, informare și comunicare.

5.3 O mai bună conștientizare din partea publicului se obține prin mai multă dezbateră și transparență. Acestea din urmă pot promova totodată creativitatea și deschiderea față de propuneri și soluții neconvenționale. În diverse țări, măsuri și practici benefice și/sau negocieri între partenerii sociali la nivel sectorial sau de întreprindere duc adesea la evoluții microeconomice interesante.

5.4 Cel mai important este modul în care partenerii sociali și organizațiile societății civile care au competența de a participa la proces sunt implicate în PNR și în aplicarea recomandărilor UE.

5.5 Implicarea tuturor acestor actori ar putea să promoveze convergența între obiectivele interne ale statelor membre, ceea ce este oportun având în vedere interdependența economică crescândă în Europa și efectele de influență reciprocă derivate din aceasta.

5.6 Există dovezi concrete că, atunci când partenerii sociali și alte organizații ale societății civile își asumă activ o parte din răspundere, Procesul Lisabona funcționează mai bine. Lisabona presupune o cultură a colaborării lipsite de antagonisme. Există semne că o asemenea colaborare este posibilă în unele state membre.

5.7 Gradul în care partenerii sociali și alte organizații ale societății civile sunt implicați este diferit de la un stat la altul ⁽¹⁰⁾, parțial datorită reglementărilor statutare diferite ale CES sau ale organizațiilor similare și parțial datorită nivelului de informare și consultare, care este în continuare mai puțin dezvoltat.

⁽¹⁰⁾ Vezi nota 3.

5.8 Comisia ar trebui să încurajeze toate statele membre să includă organizațiile societății civile, și, în țările în care acestea există, Consiliile Economice și Sociale, în consultări la nivel național.

5.9 În cursul rundelor de consultări cu unele state membre, Comisia va avea, de asemenea, întâlniri cu partenerii sociali. Această practică ar trebui să fie treptat extinsă, permițându-i Comisiei să joace un rol mai semnificativ de monitorizare. Mai mult decât atât, în acele țări unde guvernul face parte din CES sau din Comisia tripartită, ar fi preferabil ca întâlnirea Comisiei cu partenerii sociali să aibă loc separat.

5.10 Ar fi util ca CES naționale să facă schimb de experiență privind consultările și implicarea ⁽¹¹⁾. Acestea ar putea include:

- informarea și consultarea în privința Agendei Lisabona în context național;
- modul în care CES își prezintă opinia în fața guvernului;
- măsura în care aceste opinii se reflectă în politicile guvernului.

5.11 Pentru a promova armonizarea practicilor între CES naționale, ar putea fi utile, de asemenea, ședințe bilaterale sau trilaterale (forumuri, mese rotunde).

5.12 CESE ar putea contribui prin adunarea de exemple de bune practici în ceea ce privește informarea și consultarea în Europa și întocmirea unei liste de practici și măsuri interesante susținute de către partenerii sociali și alte organizații ale societății civile în statele membre.

5.13 În ceea ce privește contribuțiile de la statele membre fără CES, CESE ar putea colabora direct cu organizațiile societății civile naționale prin intermediul membrilor săi, care fac uz de vizite de informare sub diferite forme, de exemplu organizând audieri la nivel național.

6. Schimbul de bune practici

6.1 Prezentarea exemplelor microeconomice concrete de situații în care obiectivele naționale fie au fost, fie se așteaptă să fie îndeplinite datorită participării partenerilor sociali și a societății civile organizate în statele membre constituie neîndoiește o valoare adăugată.

6.2 Exemplele includ:

Cercetarea, Inovarea, Cunoașterea

- promovarea societății bazate pe cunoaștere;
- educația la toate nivelurile, incluzând formarea profesională
- noi competențe pentru noi oportunități;

⁽¹¹⁾ Un exemplu ilustrativ de monitorizare a Programului național de reformă îl reprezintă CES grec, care a creat o funcție de observator pentru Strategia Lisabona. Această inițiativă oferă un instrument vizibil de măsurare a progresului sau a stărnirii procesului. Alte CES sunt interesate să urmeze acest exemplu.

— relansarea acordurilor privind învățarea pe tot parcursul vieții și centrele de învățare deschise;

— cooperarea între universități și IMM-uri;

— înființarea Institutului European de Tehnologie;

— platformele de inovare cu participarea sectorului privat;

Spiritul antreprenorial și competitivitatea

— promovarea creării de întreprinderi și a spiritului antreprenorial;

— atenția deosebită pentru IMM-uri; condițiile juridice; capitalul de risc;

— ghișeele unice pentru întreprinderi;

— reducerea poverilor administrative și, în special, identificarea zonelor în care o asemenea reducere ar avea maximum de efect;

— e-guvernarea;

— subvențiile în domeniul inovării pentru IMM-uri („cupoane pentru inovare”);

— măsurile de impozitare specifice;

Piața forței de muncă și ocuparea forței de muncă

— ideile inovatoare și obiectivele măsurabile privind crearea de locuri de muncă pentru tineri și persoane în vârstă;

— incluziunea socială pentru grupurile vulnerabile;

— egalitatea de gen;

— încurajarea creării de locuri de muncă durabile;

— abordările dorite privind munca cu timp parțial;

— noile idei și moduri de aplicare în ceea ce privește „flexibilitatea”;

— noile parteneriate la nivel local și regional;

— întreprinderile din sectorul economiei sociale.

În afară de acestea, este necesar să fie discutate măsuri efective și concrete, inclusiv calendare, privind energia și schimbările climatice.

Cu privire la toate aceste situații au deja loc discuții între părțile implicate în unul sau mai multe state membre. Consiliile Economice și Sociale naționale și societatea civilă organizată au propriile lor opinii privind aplicațiile practice. Discuțiile între oficialii guvernamentali și politicieni ar avea cu siguranță de câștigat din propuneri de jos în sus bine canalizate, care ar putea ilustra multiplele potențe ale societății europene.

6.3 Implicarea tuturor factorilor în discuții mai ample ar ajuta la stabilirea de noi obiective concrete pentru metoda deschisă de coordonare. Aceasta ar putea include un sistem de indicatori pentru analiza comparată și de evaluare *inter pares* pentru a măsura gradul de angajare al societății civile organizate.

6.4 Ar fi, de asemenea, interesant pentru Comisie și Consiliu să afle ce chestiuni se discută între CES naționale. CESE ar putea întocmi o listă cu problemele discutate care au o relevanță pe axa orizontală europeană. Cu cât aceste discuții vor pune mai

mult accentul pe abordări și măsuri concrete de promovare a Obiectivelor Lisabona, cu atât se vor bucura de mai multă atenție în cercurile guvernamentale.

6.5 Sunt esențiale punerea în aplicare și modul de asigurare a acestora prin scopuri, obiective măsurabile și calendare. Societatea civilă organizată, în întregime, și mai cu seamă CES naționale pot juca un rol eficace în identificarea deficiențelor și găsirea de soluții durabile.

Bruxelles, 13 decembrie 2007

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Dimitris DIMITRIADIS

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului privind structura și ratele accizelor aplicate tutunului prelucrat (versiune codificată)

COM(2007) 587 *final*

(2008/C 120/21)

La 24 octombrie 2007, în conformitate cu articolul 262 din Tratatul de instituire a Comunității Europene, Consiliul Uniunii Europene a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social cu privire la

Propunerea de directivă a Consiliului privind structura și ratele accizelor aplicate tutunului prelucrat (versiune codificată).

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este pe deplin satisfăcător și nu face obiectul nici unei observații din partea sa, în cea de-a 440-a sesiune plenară din 12 și 13 decembrie 2007 (ședința din 12 decembrie), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 129 voturi pentru, 0 voturi împotriva și 6 abțineri.

Bruxelles, 12 decembrie 2007

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Dimitris DIMITRIADIS
